

11 अंतरी पेढूः ज्ञानज्योत ।।

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगांव.

तृतीय वर्ष कक्षा स्त-३ अभ्यासक्रम

"भारतीय साहित्यशास्त्र"

[जून, १९९४ पासून]

सत्र पहिले:-

१] साहित्यलक्षण आणि प्रयोजन

संस्कृत साहित्यात "काव्य" या शब्दाची व्याप्ति, वागन, क्षेपेंद्र, अभिनवगुप्त, विश्वनाथ आणि जगन्नाथ यांनी सांगितलेल्या साहित्यलक्षांचा परामर्श, अर्थप्राप्ती वगैरे जी प्रयोजने सांगितली आहेत त्यांचा परामर्श.

२] साहित्यकारण

प्राचिनांनी प्रतिअध्या संदर्भात मांडलेल्या विचारांचा परामर्श.

३] शब्दशक्ती आणि ध्वनी

शब्दाचे तीन अर्थ : वाच्यार्थ, लक्ष्यार्थ आणि व्यंग्यार्थ, अर्थ व्यक्त करणा-या तीन शक्ती, अधिधा, लक्षणा आणि व्यंजना [त्यांच्या प्रकारांसह], ध्वनीचे प्रकार.

४] रसविचार

भाव, विभाव, अनुभाव, चांभिवारी भाव, सात्त्विक भाव आणि स्थायी भाव-यांचा परिचय, रससंख्या, राष्ट्रचित्ती विषयी विविध मते, भट्टलोचन, श्रीशंकर, भट्ट नाथक आणि अभिनव गुप्त.

दुसरे सत्र

५] रीतिविचार

भारत, दंडी वामन व कुंतक यांची रीतिविषयीची कल्पना, रीतीचे प्रकार.

६] अलंकारविचार.

अलंकाराच्या शुभांशी असलेले तत्त्व, अलंकाराचे काव्यातील स्थान.

७] व्योक्तिविचार

भारत व कुंतक यांचे व्योक्तिविषयीचे विचार, व्योक्तिचे प्रकार, व्योक्ति व रस.

८] औचित्यविचार

आनंदवर्धन आणि क्षेपेंद्र यांनी मांडलेला औचित्यविचार.

संदर्भ ग्रंथ

- १] भारतीय साहित्यशास्त्र - स. व्यं. देशपांडे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
- २] प्राचीन काव्यशास्त्र - र. पं. इंंगले.
- ३] रसभाव विचार - र. पं. इंंगले.
- ४] संस्कृत साहित्यशास्त्राची प्रस्तावना - जी. के. अट.
- ५] भारतीय काव्यशास्त्राची तत्त्वांती - वा. के. लेले.
- ६] साहित्यविचार - दि. के. बेडेकर.
- ७] मध्यम अट विरचित काव्यप्रकाश - अर्जुनदाडकर, मंगळकर.
- ८] भारतीय काव्यशास्त्र - असोफ केळकर.
- ९] ध्वनिशिध्दान्त - मधुकर अष्टिकर.
- १०] साहित्यसंश्लेषा - डॉ. रा. शं. वासिंधे.
- ११] अभिनव काव्यप्रकाश - प्रा. रा. श्री. जोग.
- १२] भारतीय साहित्यविचार - ब. लु. सोनार.
- १३] काव्यगोचन - द. के. केळकर.
- १४] काव्याची भूषणे - घ. वा. धोंड.
- १५] काव्यशास्त्र प्रदीप - त. रा. गाडगीळ.
- १६] भारतीय साहित्यविचार - प्रा. भालचंद्र खाडकर व डॉ. लीला गोविंदकर.

-x-x-x-x-x-x-x-x-x-x-

दुबासा. /-